

1984/85:64

Fredagen den 18 januari

Kl. 10.00

1 § Justerades protokollet för den 10 innevarande månad.

2 § Upplästes följande inkomna skrivelse:

Till riksdagen

Vid årsskiftet 1984-1985 valdes jag till kommunstyrelsens ordförande tillika kommunalråd i Katrineholms kommun. Med hänvisning härtill avsäger jag mig härmed uppdraget som riksdagsledamot fr. o. m. i dag.
Stockholm den 18 januari 1985

Göran Persson

Kammaren godkände denna avsägelse.

3 § Svar på fråga 1984/85:277 om förstöring av gasbomber från andra världskriget

Anf. 1 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat jordbruksministern hur Sverige arbetar för att säkerställa att i Östersjön infångade gasbomber tas om hand och förstörs på ett betryggande sätt. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

När bomber med senapsgas anträffas till sjöss, är det tullverkets kustbevakning som har ansvaret för att bomberna tas om hand och förstörs. Kustbevakningen har i samarbete med andra berörda myndigheter utarbetat ett förslag till operativa rutiner för att omhänderta och sanera senapsgas till sjöss. Dessa rutiner träder i kraft inom kort.

Bomberna skall föras i land och omhändertas av en särskilt utbildad militär röjningsgrupp för desarmering och behandling av senapsgasen.

Det kan tilläggas att kustbevakningen och naturvårdsverket, i samarbete med andra berörda myndigheter och Sveriges fiskares riksförbund, har gett

ut en broschyr om senapsgas till sjöss som information och vägledning för fiskare.

Anf. 2 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret på min fråga.

Anledningen till att jag ställde frågan var uppgifter i pressen om att man från danskt håll när man påträffar senapsgasbomber vräker dem tillbaka i sjön i stället för att ta dem om hand. Anledningen till detta skulle vara att lagerförhållandena på Bornholm, där man ju tagit emot sådana bomber, börjar bli besvärliga. Lagret är fullt, och det är svårt att ta hand om ytterligare bomber. Det finns också, som vi har kunnat konstatera, en betydande lokal opinion på Bornholm mot lagret.

Det här tyckte jag var väldigt oroande. Vi vet att det är förenat med stora risker för fiskare att få sådana här bomber i sina nät. Visserligen har det nu gått ut information, vilket gör att de som råkar ut för detta nu har lättare att hantera bomberna än tidigare. Riskmomentet finns dock fortfarande kvar. Det är givetvis viktigt att vi får undan dessa bomber i så stor utsträckning som möjligt.

Det är naturligtvis glädjande att det nu finns rutiner för hur man från svensk sida skall hantera detta. Det har kanske tagit litet tid innan reglerna kom, men nu hoppas vi att det hela skall fungera bra. Jag utgår från att det kommer att ställas tillräckliga resurser till förfogande för att få ett effektivt och bra omhändertagande av senapsgasbomber.

Men det handlar ju inte bara om hur vi från svensk sida hanterar frågan. Våra grannländers agerande, naturligtvis inte minst agerandet i Danmark, som ju är särskilt berört, är också betydelsefullt. Som jag sade för en stund sedan finns det anledning att känna oro där. Min fråga handlade också i någon mån om vårt internationella agerande, dvs. vad vi från svensk sida kan göra för att få en bättring till stånd när det gäller bl. a. danskarnas hantering och verkligen få garantier för att – även om det nu är danska fartyg som träffar på senapsgasbomber – bomberna tas om hand, förstörs och inte vräks tillbaka i havet.

Jag skulle avslutningsvis vilja rikta två kompletterande frågor till försvarsministern.

För det första: Kan vi utgå från att tillräckliga resurser kommer att ställas till förfogande för att det svenska omhändertagandet av påträffade gasbomber blir tillfredsställande?

För det andra: Är den svenska regeringen beredd att göra någonting för att försäkra sig om att också andra länder, i första rummet Danmark, ställer tillräckliga resurser till förfogande för ett effektivt omhändertagande av påträffade gasbomber?

Anf. 3 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! I Sverige har endast några enstaka fall av senapsgasbomber förekommit. Resurserna har hittills räckt och kommer med de nya reglerna även i fortsättningen att räcka.

Danskarna har däremot ett stort problem. Under 1984 har man fått upp 40–50 bomber, eller hela två ton. Danskarna har också talat om att de har nöddumpat bomber, men det är endast i några enstaka fall som detta har förekommit, enligt de uppgifter vi har fått från Danmark.

Det är helt riktigt att det i Danmark förekommer en diskussion om hur man skall klara av detta problem. Enligt ett avtal som träffades i oktober 1983 mellan den danska försvarsmakten och miljöstyrelsen förs bomberna i land på Bornholm för förvaring. Ett nytt förråd är där under uppförande. Detta skall användas till dess att destruktionsfrågan har lösts, och denna utreds f. n. En annan dansk utredning undersöker var gasbomber har dumpats, hur stora kvantiteter som har dumpats, vilka olika typer av bomber som det har varit fråga om, riskerna för personalen, osv. Det pågår alltså två utredningar om detta i Danmark.

Senapsgasfrågan har varit på dagordningen vid de senaste mötena till uppföljning av Helsingforskonventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö och Köpenhamnsavtalet, som är den nordiska överenskommelsen om samarbete vid bekämpning av havsföroreningar. Därvid har också medlemsstaterna redovisat sin syn på frågan. Länderna har också vid dessa möten haft ett utbyte av praktiska erfarenheter.

Anf. 4 PÅR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Det var just denna s. k. nöddumpning som föranledde min fråga. Det är klart att dumpning är dumpning även om man kallar det för nöddumpning. Det handlar ju i praktiken om att dansk kustbevakning vräker tillbaka påträffade senapsgasbomber i havet i stället för att ta hand om dem. Detta är onckligen mycket oroande. Det faktum att man nu håller på att utreda frågan i Danmark – t. o. m. i två utredningar – är inte helt lugnande, eftersom det naturligtvis finns risk för att fler senapsgasbomber åker i havet i stället för att tas om hand medan man utreder frågan.

Nu förstår jag av försvarsministerns kompletterande svar att det har förekommit någon form av påpekanden från svensk sida. Jag tolkar formuleringen, att deltagarstaterna, varav Sverige är en, har redovisat sin syn på frågan, som någonting i den riktningen. Det frågetecken som kvarstår är på vilket sätt och i vilket tonläge Sverige har redovisat sin syn. Har Sverige med tillräckligt eftertryck klargjort att man inte under några omständigheter accepterar sådan nöddumpning? Är Sverige berett att med allt det eftertryck som är möjligt fortsätta att klargöra att man inte accepterar dumpning av senapsgasbomber i havet, även om det kallas nöddumpning?

Överläggningen var härmed avslutad.

Om åtgärden att utrusta isbrytare med kanoner

4 § Svar på fråga 1984/85:305 om åtgärden att utrusta isbrytare med kanoner

Anf. 5 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Birger Rosqvist har frågat vilka tankar som ligger bakom åtgärden att nu utrusta isbrytarflottan med kanoner.

Isbrytarna ingår i krigsorganisationen och skall under krig vara bestyckade med luftvärnspjäser. Likaså bestyckas isbrytarna tillfälligt i samband med krigsförbandsövningar.

Fr. o. m. den 1 juli 1982 utnyttjas isbrytare också som minutläggare i krigsorganisationen. Detta medför ökade krav på att de snabbt kan ställas i ordning för sina krigsuppgifter, eftersom det vid mobilisering är viktigt att tidigt lägga ut mincningar.

Att bestycka fartygen med pjäser är ett tidskrävande arbete och fordrar noggranna prov och kontroller. Med en varaktig bestyckning av isbrytarflottan med luftvärnspjäser uppnås således en bättre beredskap. Ammunition förvaras dock inte under fredstid på fartygen. En annan fördel är att det inte blir några kostnader för att hålla pjäserna i förråd på land och inte heller för att montera och demontera pjäserna i samband med t. ex. krigsförbandsövningar.

Anf. 6 BIRGER ROSQVIST (s):

Herr talman! Isbrytarna är bra på att bryta is och på att dra fartyg genom packis och isvallar. De har stort djupgående och är långsamgående och klumpiga att manövrera. De kan inte tas in och gömmas i skärgården, eftersom de dels är för djupgående, dels för höga. De är som 8–10-våningshus.

Utrymmena för de ombordvarande är rejält tilltagna och försedda med glasade ventiler, dvs. fönster. Styrhytten högst upp, som går från sida till sida, har stora rejäla fönster runt om, som en glasveranda. Det ger bra utsikt vid observation, isbrytning och bogsering av fartyg genom isvallar. Det finns mycket folk ombord. Anskaffningskostnaden är i dag ungefär 200 milj. kr.

Nu har isbrytarna beväpnats. De har blivit militära enheter, militära mål. Om någon vill attackera, vad kan vederbörande då göra det med? Jo, den marina kapprustningen runt om oss har frambringat raketkryssare, nya snabba jagare, nya missilbestyckade snabba korvetter, ubåtar som vi inte ens kan se utan bara förmodar finns, nya luftkuddefarkoster, snabba bärplansbåtar osv. Det finns radarstyrda raketer som kan skjutas i väg från flygplan, och flyg med målsökande raketer.

Jag tror inte att isbrytarna, med sina tidigare nämnda egenskaper, har så mycket att sätta emot med 40 mm luftvärnskanoner. Jag är i och för sig lekman på det sjömilitära området, men som jag ser det blir risken för isbrytarna verklig genom att de bestyckas. I en eventuell situation när kanonerna skall användas blir risken mångfaldigt större på grund av att isbrytarna genom bestyckningen själva är ett mål. Man kan tala om att skjuta på sittande anka.

Det rör sig om 50–100 man ombord på isbrytarna. Det gäller en för vintertrafiken nödvändig assistansmöjlighet för sjöfarten, och det handlar om många miljoner i pengar.

Minutläggning skall ske från isbrytarna, säger försvarsministern. Att lägga ut minor är ingen attackerande åtgärd, utan mera en passiv åtgärd. Men har isbrytarna kanoner ombord går det inte att hävda att de är till för att användas bara i passivt syfte. De ger på ett annat sätt anledning till angrepp från annan militär enhet, från annat land, som inte har vänliga avsikter.

Kan vi ta en sådan risk, för att tjäna så litet?

Anf. 7 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Vi skall komma ihåg att vi är i fredstid. Om isbrytarna skall komma in i den svenska marinen i en militär situation måste det vara krig. Det är ett helt annat läge än det vi nu har.

Anf. 8 BIRGER ROSQVIST (s):

Herr talman! Men, försvarsministern, nu finns ju kanonerna där. De skall inte användas i fredstid utan i krigstid, säger försvarsministern. Men även om man nu talar om krigstid innebär det en större risk om en isbrytare är utrustad med kanoner än om den inte är det. Isbrytaren blir ju ett militärt mål. Den är icke utrustad på det sätt som i dag krävs för en militär enhet till sjöss. Den är ju varken snabb eller bestyckad för modernt militärt ändamål och inte heller utrustad med någon form av skyddande pansar eller plåt. Det är närmast fråga om en glasveranda, och runt omkring den finns det kanoner. Med missiler och annat kan man angripa isbrytaren i fråga – den militära enheten in spe – från långt håll och långt innan den ens har upptäckt att det finns en angripare i närheten. På grund av den beskaffenhet som de här båtarna har för att kunna bryta is är de höga och syns på väldigt långt håll. De är utomordentliga radarmål och, eftersom de är så stora, också utomordentliga mål att skjuta på. Det går inte att gömma dem, eftersom de är så djupgående att de inte kan gå in i skärgården annat än i mycket begränsad omfattning.

Jag vill starkt ifrågasätta meningen med att bestycka isbrytarna med kanoner. Jag kan nämna att många har kontaktat mig sedan jag ställde frågan. Folk har trott att detta inte var sant, att det var ett skämt. Även militärer i högre befattningar från andra vapenslag har hört av sig och gett sina åsikter till känna, och också dessa går i den riktningen. Det finns många frågetecken kring detta, försvarsministern.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om stärkt katastrofberedskap vid
utsläpp av giftig gas*

**5 § Svar på fråga 1984/85:345 om stärkt katastrofberedskap vid
utsläpp av giftig gas**

Anf. 9 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Lars Ernestam har frågat vilka åtgärder jag tänker vidta för att stärka katastrofberedskapen och motverka olyckor av samma art som utsläppet av oleumgas i Karlskoga.

Vad gäller olyckan i Karlskoga vill jag framhålla att kommittén för undersökning av allvarliga olyckshändelser har inlett en undersökning av olyckan. Kommitténs arbete är inriktat på att liknande olyckor eller olyckor med likartade konsekvenser skall kunna förhindras i framtiden. Resultatet av denna undersökning kan således leda till åtgärder.

Allmänt vill jag erinra om att två kommittéer har lagt fram förslag beträffande samhällets räddningstjänst. Båda kommittéförslagen syftar till att förstärka beredskapen och att i större utsträckning än f. n. förebygga olyckorna. Jag avser att inom kort lägga fram ett förslag till proposition om inrättande av ett räddningsverk. Under hösten beräknas en lagrådsremiss bli klar med anledning av räddningstjänstkommitténs betänkande Effektiv räddningstjänst.

Under senare år har en lång rad åtgärder vidtagits för att förbättra beredskapen mot kemikalieolyckor. Bl. a. har rådet för räddningstjänst, där jag är ordförande, ägnat stor uppmärksamhet åt främst kemikalieolyckor. Statens brandnämnd har fått medel för regionala övningar av beredskapsorganisationen, vilka skall särskilt inriktas mot kemikalieolyckor. Sverige har också i Nordiska ministerrådet tagit initiativ till ett samnordiskt forsknings- och utvecklingsarbete på området.

När det gäller åtgärder för att motverka att olyckor inträffar på våra arbetsplatser vill jag framhålla att detta i första hand är en fråga för yrkesinspektionen, som är den regionala tillsynsorganisationen under arbetarskyddsstyrelsen. Även inom arbetsmiljöområdet har forskningen och utbildningen i kemikaliefrågorna utvidgats under senare år.

Anf. 10 LARS ERNESTAM (fp):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret, som jag glädjande nog har fått mycket snabbt – endast en vecka efter det att jag ställde frågan.

Jag har ställt frågan mot bakgrund av de stora utsläpp av gas som inträffat i Karlskoga i mitt hemlän. Det är klart att en sådan händelse är beklaglig för alla som drabbats – för företaget, för de anställda och för alla som bor i området. Jag är helt övertygad om att de som arbetat med det inträffade har gjort sitt bästa för att lösa de problem som uppkommit. En utvärdering av olyckan skall göras, och jag är överens med försvarsministern om att det därför inte går att slutgiltigt diskutera frågan i dag. Men det torde ändå ha framgått att det finns brister i sammanhanget. Det kan gälla tiden för inkallande av brandkåren. Det kan gälla informationen och mycket annat. De slutliga kommentarerna tror jag vi får göra först när utredningen är klar.

Denna händelse är emellertid en väckarklocka. När vi ibland noterar vad

som händer i andra länder och förstår att olyckor kan inträffa också här i Sverige blir vi oroade. Det finns naturligtvis gaser, sprängämnen och många andra produkter med farligt innehåll där olycksrisker kan föreligga vid transporter och i industrisammanhang.

Av försvarsministern har jag nu fått höra att räddningsberedskapen skall förbättras; vi skall få ett nytt ämbetsverk. Det *kanske* är bra. Men min fråga blir då: Är det verkligen det viktigaste att vi får ett nytt centralt ämbetsverk? Är det inte ute i företagen, ute i länen som samordningen bör ske? Varje länsorgan har ju sedan sin koppling uppåt till sitt centrala ämbetsverk. Visserligen har länsstyrelsen samordningsansvar, men flera länsorganisationer, exempelvis yrkesinspektionen, är ju fristående från länsstyrelsen.

Jag skulle vilja få en kommentar från försvarsministern till frågan: Är det så att vi genom ett nytt ämbetsverk uppnår det bästa resultatet?

Anf. 11 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! När det gäller den nya myndigheten vill jag säga till Lars Ernestam: Det viktiga är inte myndigheten i sig – det håller jag med om. Det viktiga är att man slår ihop de resurser som man har för räddningstjänst: civilförsvarets alla resurser med den kommunala beredskap av olika slag som finns. Därigenom får man naturligtvis en effektivisering av verksamheten både personellt och materiellt.

I rådet för räddningstjänst, där jag själv är ordförande och som har verkat under ett par års tid, har vi vid flera tillfällen tagit upp kemikalieolyckorna. Jag kan som exempel nämna att vi har haft folk som har studerat Mexicoolyckan och folk som har studerat Bhopalolyckan. Vi går igenom olika former av olyckor. Man har också haft övningar och simulerat olyckor för att utröna vad man skall göra, om en sådan olycka skulle inträffa i Sverige.

Vissa förbättringar har kunnat genomföras. Jag har också sett att vissa av de resurser som krävdes för att klara händelsen i Karlskoga fanns i Karlskoga och på företaget just därigenom att man hade gett anvisningar om det. En förbättring har alltså ändå kommit till stånd. Detta är utmaningar, och det är självklart att vi måste förbättra våra resurser på den här sidan. Vi måste vara mycket mer känsliga när det gäller kemikaliesamhället.

Anf. 12 LARS ERNESTAM (fp):

Herr talman! Jag ställde frågan om de centrala ämbetsverken, för det finns ganska många sådana som vart och ett har sin pusselbit när det gäller kemikalierna. Jag skall försöka att på mina två minuters taletid räkna upp dem: produktkontrollnämnden, som jordbruksministern avser skall följas av ett annat organ, statens naturvårdsverk, arbetarskyddsstyrelsen, sprängämnesinspektionen, sjöfartsverket med delegationen för transport av farligt gods, konsumentverket, socialstyrelsen när det gäller läkemedel, koncessionsnämnden för miljöskydd, luftfartsverket, statens strålskyddsinstitut, statens livsmedelsverk, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, statens brandnämnd, statens miljömedicinska laboratorium, försvarets forskningsanstalt, giftinformationscentralen, Studsviks Energiteknik AB och institutet för

Nr 64

**Fredagen den
18 januari 1985**

*Om stärkt katastrofberedskap vid
utsläpp av giftig gas*

vatten- och luftvårdsforskning. Alla dessa har sina pusselbitar när det gäller kemikalier.

Mot denna bakgrund vill jag fråga försvarsministern: Var finns den samordningspunkt där man vid sådana här olyckor snabbt kan få fram de riskfaktorer som föreligger?

Anf. 13 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! När Lars Ernestam noterar alla dessa myndigheter vill jag säga att jag har gjort precis detsamma. Alla har sin pusselbit från sin infallsvinkel, men en viss form av samordning i arbetet tror jag behövs. Vi behöver se över detta. Det är således en av anledningarna till att vi har börjat att arbeta med beaktande av samordningsaspekten.

Anf. 14 LARS ERNESTAM (fp):

Herr talman! Jag tackar för den upplysningen.

Jag ställer min fråga delvis mot den bakgrund jag har som ledamot av kemikommisionen, som inte lyder under försvarsministern. Där har, såvitt jag vet, den här typen av frågeställningar över huvud taget inte diskuterats. Visserligen ligger totalansvaret på försvarsministern, men sådana här saker borde självfallet diskuteras även i en så viktig utredning som kemikommisionen.

Försvarsministern och jordbruksministern skall i vår avlämna var sin proposition som gäller dessa frågeställningar. Min fråga är då: Blir det någon samordning mellan dessa propositioner? De utredningar som ligger bakom – åtminstone gäller detta för kemikommisionen – har inte tagit upp någon av frågeställningarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1984/85:284 om principerna för statlig upphandling

Anf. 15 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Hans Petersson i Hallstahammar har frågat mig om regeringen avser att se över principerna för statlig upphandling, mot bakgrund av att ett företag som arbetar med framställning av tal- och punktskrift i samband med en upphandling som talboks- och punktskriftsbiblioteket genomfört har konkurrerats ut av två andra företag som sägs bedrivas under tvivelaktiga former.

Utgångspunkten för statlig upphandling är, enligt de regler som gäller, att myndigheterna skall utnyttja de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt iakttä affärsmässighet samt behandla anbud och anbudsgivare objektivt. Vidare gäller att ett anbud inte får antas om anbudsgivaren inte är registrerad för betalning av mervärdesskatt, innehållen preliminär A-skatt eller arbetsgivaravgifter, trots att skyldighet till det föreligger. Det ankommer därvid på de upphandlande myndigheterna att inhämta uppgifter om

anbudsgivarna och att i övrigt göra bedömningar i enlighet med de krav som ställs i upphandlingsförordningen.

Jag finner det mindre lämpligt att här diskutera enskilda företag. Så mycket kan dock sägas att den här enskilda upphandlingen inte ger mig anledning att ta initiativ till en ändring av principerna för statlig upphandling.

Anf. 16 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret.

Jag har egentligen inte heller lust att diskutera enskilda företag. Det kan föra ganska långt om man börjar gå in på enskildheter.

Den här upphandlingen var föremål för artiklar i pressen. Regeringen och många andra intressenter har fått en ganska diger dokumentation från facken vid Tal & Punkt, och jag måste ändå uppehålla mig vid det faktiska fallet.

Utifrån finansministerns svar och utifrån alla anvisningar som finns om hur man skall använda den statliga upphandlingen – man bör inte handla med dem som resterar i skatt etc., och man bör kontrollera vad det är fråga om för företag – tycker jag att det här just är ett sådant fall då man verkligen bör ifrågasätta om man skall handla med företagen i fråga. De hade inte lämnat in årsredovisningar till patent- och registreringsverket de senaste två åren. Det ena företaget hade aldrig lämnat in årsredovisning. Båda företagen har svårt att klara ekonomiska påfrestningar, enligt kreditundersökningar. I de handlingar som också regeringen har fått visar det sig att ett av företagen resterar med arbetsgivaravgifter och personalskatter.

Många kommuner handlar inte med företag som är skyldiga kommunen pengar eller som resterar med skatter etc., och där det kan finnas skäl att anta att de inte kommer att fullgöra sina åtaganden i fortsättningen heller. Som illustration kan jag säga att en representant för den upphandlande myndigheten vid en träff med facken vid Tal & Punkt hade sagt att man var beredd att ompröva beslutet, om det kom in uppgifter som tydde på att något av företagen som ingår i upphandlingsöverenskommelsen inte bör göra det. Efter diskussioner fram och tillbaka har man tydligen senare sagt att skatteproblem inte är något ovanligt och att man inte kan ta hänsyn till detta.

Jag undrar nu: Har gränsen för vad som kan tolereras i sådana här sammanhang flyttats? Jag skulle vilja ha ett svar på detta av finansministern. Borde inte detta och liknande fall föranleda finansministern att gå ut med information om vad som står i överensstämmelse med anvisningarna i upphandlingsförordningen och att undersöka om de inte skall omarbetas? Anvisningarnas utformning har ju också en viss betydelse.

Anf. 17 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! För det första vill jag upprepa att jag anser det synnerligen olämpligt att vi här i kammaren diskuterar enskilda företags ekonomiska angelägenheter, eftersom företagen inte har möjlighet att bemöta vad som här sägs.

För det andra vill jag nog råda Hans Petersson i Hallstahammar att noggrannare kontrollera uppgifter som han ger spridning åt. Han är

Nr 64

Fredagen den
18 januari 1985

*Om principerna för
statlig upphandling*

välkommen att i finansdepartementet ta del av det material som finns i detta ärende, så att han kan konstatera att situationen inte riktigt är sådan som han beskriver den.

Slutligen kan jag inte finna att tillämpningen i ett enskilt upphandlingsärende säger någonting om att principerna för den statliga upphandlingen skulle vara felaktiga – och det var ju detta som Hans Petersson frågade mig om.

Anf. 18 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! Beträffande kontroll av uppgifterna: Regeringen har fått exakt samma uppgifter. Det gäller utlåtanden från Soliditet m.m., och facken vid företagen har dokumenterat förhållandena i en skrift och gett spridning åt den på ett sådant sätt att jag bedömer uppgifterna som trovärdiga. Jag skulle inte gå ut med dessa uppgifter om jag inte hade tacksägelse för dem.

Beträffande tolkningen av upphandlingsförfordningen sägs det bl. a. att det i bedömningen skall tas hänsyn till om anbudsgivaren har möjlighet att fullgöra sina åtaganden och om det finns möjlighet att få god service. Då kan jag väl bara nämna för finansministern att företaget Tal & Punkt har fått avskeda folk, därför att man inte har fått de order som man brukar få och som man fått genom samarbete med upphandlaren. De avskedade anställs nu i rätt stor utsträckning av det andra företaget, som också måste bygga nya studior, medan de studior som finns hos det ursprungliga företaget till viss del står oanvända.

Detta är inte en riktig resurshantering, och jag tycker att man borde kunna se litet djupare på den statliga upphandlingen, eftersom man har gjort på detta sätt i det aktuella fallet.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 1984/85:79 om löntagarfonderna

Anf. 19 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Gunnar Hökmark har ställt sex frågor till mig om löntagarfonderna.

1. Har målet om ett ökat inflytande för löntagarna uppnåtts genom löntagarfonderna?
2. Anser finansministern det lämpligt att löntagarfonderna skapar en praxis där offentliga myndigheter hemligstämplar för medborgarna intressanta dokument?
3. Har fonderna bidragit till återhållsamma löneavtal?
4. Har fondernas placeringar gett näringslivet ett reellt tillskott av kapital?
5. Vill finansministern uppskatta storleken på det nya riskkapital som fonderna tillfört näringslivet?

6. Vill finansministern redogöra för fondernas förmögenhetsutveckling under det gångna året?

På Gunnar Hökmarks första fråga vill jag säga att löntagarfondstyrelserna varit i verksamhet en mycket kort tid, varför någon utvärdering av måluppfyllelsen rimligen inte kan göras redan nu. Bedömningen att dessa, som ett bland flera instrument, kommer att bidra till att stärka löntagarnas och medborgarnas inflytande i näringslivet kvarstår.

Beträffande Gunnar Hökmarks andra fråga vill jag bara konstatera att löntagarfondstyrelserna, enligt domstolsutslag, har att tillämpa tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen. Hemligstämpling av dokument kan självfallet ske i de fall detta bedöms nödvändigt för att löntagarfondstyrelserna skall kunna bedriva sin verksamhet på samma villkor som gäller för andra aktörer på aktiemarknaden. – Jag hänvisar i övrigt till det svar chefen för justitiedepartementet efter en fråga av Bertil Fiskesjö lämnade i riksdagen i går.

När det gäller löntagarfondstyrelserna och löneavtalen vill jag först framhålla att det finns en stark medvetenhet från löntagarorganisationernas sida om betydelsen av att lönsamheten i näringslivet är tillräcklig för att företagen skall kunna utvecklas och arbetstillfällena därigenom säkras. Genom att särskilda medel nu har tillförts AP-fonden och förvaltas av löntagarfondstyrelserna blir det lättare för löntagarna att acceptera höga vinster, eftersom löntagarna som kollektiv får del av dessa vinster.

Avtalsrörelsen för 1985 är som bekant ännu inte avslutad. Det åtagande som löntagarnas organisationer har gjort vid överläggningar med regeringen om att begränsa lönekostnadsökningarna till 5 % under 1985 är emellertid en bekräftelse på det stora ansvar som parterna på arbetsmarknaden är beredda att ta för pris- och kostnadsutvecklingen framöver.

Vidare har Gunnar Hökmark frågat huruvida fonderna gett näringslivet ett reellt tillskott av kapital och hur stort detta tillskott är. Till fondstyrelsernas förvaltning har under 1984 tillförts 1,6 miljarder kronor, inräknat de medel som tillförts Stiftelsen Småföretagsfonden. Några närmare uppgifter om hur stor del av detta belopp som hittills placerats i aktier föreligger inte förrän de olika fondstyrelserna har redovisat sina bokslut för 1984, vilket beräknas ske under de närmaste veckorna.

Slutligen har Gunnar Hökmark bett mig redogöra för fondernas förmögenhetsutveckling under 1984. Arbetet med boksluten pågår just nu i de olika löntagarfondstyrelserna, och när detta är avslutat kommer de själva att offentliggöra dem på sedvanligt sätt. Detta kan som sagt komma att ske inom några veckor.

Anf. 20 GUNNAR HÖKMARK (m):

Herr talman! Först av allt vill jag be att få tacka finansministern för hans svar på min interpellation. För debatten om löntagarfonder är syftet klagande. Ett år efter det att löntagarfonderna blev verklighet kan Sveriges finansminister inte påvisa att de gett något av det som han och socialdemokratin lovade. Han kan inte ens påvisa att något litet steg har

Nr 64

**Fredagen den
18 januari 1985**

*Om löntagarfon-
derna*

Fredagen den
18 januari 1985

*Om löntagarfon-
derna*

tagits mot målen med löntagarfonder, som socialdemokratien utmålade dem.

Detta är frapperande. Fonderna skulle ge insyn, men finansministern kan inte efter ett år redogöra för vad som hänt med dem. Svenska folket vet givetvis inte mer än finansministern. Så gick det med fonderna, som bars fram av argumentet att nu skulle styrelserummens dörrar slås upp.

Herr talman! Finansministern säger i sitt svar att löntagarfonderna har varit i verksamhet alltför kort tid, "varför någon utvärdering av måluppfyllelsen rimligen inte kan ges redan nu". Det är sant. Så länge man måste vänta med att utvärdera inflytandet och insynen tills det finns något inflytande och någon insyn att utvärdera förstår jag hans besvär.

Men, herr talman, finansministern borde åtminstone kunna försöka utvärdera fondernas åtgärder och insatser för att ge löntagarna insyn och inflytande.

Det är nog ännu svårare för en socialdemokratisk finansminister, för fondernas aktiviteter präglas inte av någon iver att ge människor insyn i vad som sker. Först förnekade fondernas styrelser intensivt att de var att betrakta som myndigheter som skulle behöva tillämpa offentlighetsprincipen. Visserligen ansåg Sydfondens ordförande att fonden var en myndighet i det fall man skulle låna en lokal på länsstyrelsen i Malmö. Myndighetsbegreppet ansåg han dock inte gällde för att låta allmänheten ta del av hur allmänhetens pengar förvaltas. I likhet med finansministern ansåg han och de andra fondernas ledningar att deras hantering av allmänhetens pengar inte skulle lyda under den offentlighetsprincip som gäller alla andra samhällssektorer där man hanterar allmänhetens pengar.

Herr talman! Löntagarfonderna skapades för att skänka insyn och inflytande, men de har i själva verket ägnat det största engagemanget åt att få lov att vara hemligare och slutnare än andra myndigheter. Ett tag hade de t. o. m. hemliga kontor, för att ingen skulle veta var de höll hus. Enligt uppgift har en av fonderna – Östfonden – bildat ett vilande aktiebolag, förmodligen för att den vägen kunna skydda sig mot insyn, när man till sin besvikelse blev tvingad att som fond tillåta den insyn som offentlighetsprincipen innebär.

Herr talman! I sin iver att visa öppenhet gentemot de svenska löntagarna har fonderna – gemensamt, som en man – bestämt sig för att hålla öppet endast kl. 10–12 på fredagar. Så långt har inte ens Systembolaget velat gå. Det skall inte vara lätt för löntagarna att titta på löntagarnas papper.

I själva verket är det så, att löntagarfondernas styrelser har manifesterat en klar vilja att ge medborgarna en sämre insyn än normalt i offentliga verksamheter. Därmed har de också visat att de vill tillämpa en slutenhet som sätter andelsägarna – löntagarna, medborgarna – i en sämre position än om dessa var aktieägare i ett privat bolag, där det ges delårsrapporter. Det har inte löntagarfonderna brytt sig om – annat än en mycket rapsodisk rapportering i slutet av september. Här ställer börsetiken krav på information. Det har inte löntagarfonderna brytt sig om. Om man inte är tillfreds med informationen eller om man inte litar på företagsledningen i ett privat

företag, kan man sälja sin aktie, men till fonderna skall vi allesammans tvingas betala.

Med den ambition som fondcheferna har kommer löntagarfonderna att vara hemligare och slutnare än andra företag, eftersom de, till skillnad från företagen, faktiskt kan tillämpa sekretesslagens skydd.

Herr talman! Eftersom finansministern inte ville svara på min första fråga, på grund av att han ansåg att fonderna funnits för kort tid för att kunna utvärderas, skulle jag vilja fråga honom följande:

1. Tyder de hemliga kontoren, de hemliga styrelsemötena, arbetet för att slippa offentlighet samt hemligstämplandet på en iver att ge löntagarna insyn?
2. Anser finansministern, att ett öppethållande av löntagarfondernas kontor kl. 10–12 är förenligt med den servicevilja som statliga myndigheter skall ha?
3. Anser finansministern att det är förenligt med offentlighetsprincipen och det allmänna kravet på insyn att en fond planerar att driva viss verksamhet i aktiebolagsform?

Det har inte blivit något inflytande. Åtminstone inte så pass mycket att finansministern kan finna något att utvärdera. I ärlighetens namn borde han då söka utvärdera fondernas försök att skapa insyn och inflytande. Vad, Kjell-Olof Feldt, har fonderna gjort för att verkligen försöka ge löntagarna insyn?

Herr talman! När det gäller min fråga huruvida löntagarfonderna har skapat återhållsamma löneavtal, undviker finansministern att diskutera utvecklingen under 1984. Det var då vinstdelningen startade. Han försöker heller inte påstå att för kort tid förflutit för att man skall kunna utvärdera fondernas inverkan när det gäller lönebildningen. Det gör han rätt i. 1984 visade mycket klart att fonderna inte alls skapade någon återhållsamhet i fråga om lönerna. I stället för av finansministern önskade 6 % blev det 9 %. Det var inte bara högre än finansministern önskade, utan också rejält högre än löneutvecklingen i våra viktigaste konkurrentländer – länder utan löntagarfonder. Mot den bakgrunden skulle jag vilja fråga finansministern: Anser finansministern verkligen fortfarande att löntagarfonderna innebär någon som helst återhållsamhet i fråga om lönebildningen?

Vad gäller kapitaltillförseln till näringslivet ligger finansministerns svar inför kammaren rätt långt ifrån de trosvisa formuleringar som han för mer än ett år sedan använde i kammardebatten för att motivera löntagarfondernas införande. Han törs inte ens beskriva hur de förhoppningsvis skall fungera, för han vet hur de *har* fungerat.

Löntagarfonderna har framför allt tagit pengar från framgångsrika småföretag. De pengarna har använts, inte för att tillföra näringslivet nytt kapital, utan för att lösa ut gamla aktieägare, som på det viset har kunnat realisera sina kursvinster. Men det har inte gett nya pengar till företagen, bara till de gamla aktieägarna.

Den enda nyemission som någon fond såvitt jag vet har gjort – fonderna är

Nr 64

Fredagen den
18 januari 1985

*Om löntagarfon-
derna*

ju rätt så hemliga – är den nyemission som företaget Ljusne Kätting gjorde med 10 miljoner till Norrfonden. Företagets VD sitter också i Norrfondens styrelse. Den satsningen blev en rejäl förlust för Norrfonden.

Det innebär att fonderna har använt mindre än 1 % av sitt totala kapital – de pengar som man har tagit ifrån näringslivet – för att tillföra näringslivet riskvilligt kapital. Därför skulle jag vilja fråga: Är finansministern beredd att erkänna att fonderna inte har tillfört svenskt näringsliv riskvilligt kapital ens tillnärmelsevis i den omfattning som utlovades?

Vad som också har hänt är att löntagarna har fått avstå en del av sin lön för att betala fonddirektörerna och deras kanslier. Där har det inte varit tal om någon löneåterhållsamhet. Det behövs ungefär 20 000 normalinkomsttagare för att betala fonddirektörernas löner.

Herr talman! Finansministern vill inte föregripa fondernas årsrapporter. Det kan jag ha förståelse för. Men en sak bör han kunna svara på, eftersom han kunde lämna besked om detta när han lade fram förslag om fonderna för riksdagen. Då utlovades nämligen att de skulle ges 3 % reell tillväxt. Med den insyn som åtminstone finansministern borde ha, till skillnad från landets löntagare, skulle jag vilja fråga honom följande:

Kommer fonderna att ha uppfyllt kravet på 3 % reell tillväxt under den tid de har varit verksamma eller har man gett upp det målet?

Jag skulle också vilja ställa en fråga angående de årsrapporter som skall komma:

Kommer årsrapporterna att innehålla tidpunkterna för köpen och till vilka priser man har köpt aktier? Kommer de att innehålla en rapportering både av de korta köp som man har gjort och av de långa köpen? Löntagarfonderna har ju kommit att ägna sig rätt mycket åt att göra olika dagliga klipp. Man köper på morgonen och säljer på eftermiddagen, i rak motsats till den klippekonomi som löntagarfonderna skulle bekämpa.

Herr talman! Avslutningsvis: Det är inte mycket vi vet om fonderna. Det enda vi vet är att det inte har gått som man sade att det skulle gå. Därför skulle jag vilja fråga finansministern om han kan peka på någonting konkret – trots den korta tiden för utvärdering – som visar att fonderna har gett någonting av det som socialdemokraterna lovade, någonting annat än den makt till facket som är det egentliga syftet med löntagarfonderna.

Anf. 21 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag hyser en viss tvekan inför att gå in i en debatt med en slagordsmaskin av typen Gunnar Hökmark. Det mesta av det han talar om, och de frågor han ställer, är sådant som kommer att redovisas inom loppet av några veckor, och han kommer att få svar på sina frågor.

Men en sak är mogen för diskussion: Är det sant som Gunnar Hökmark och andra fondmotståndare hävdar, att löntagarfonderna är så slutna och så hemliga att det aldrig kommer att ges någon möjlighet till insyn för löntagare och medborgare? – Han använder sig av knepet att hävda att de är hemligare än andra myndigheter. Inte ens det ter sig riktigt trovärdigt. Våra myndigheter inom exempelvis det sociala området hemligstämplar genomgående

uppgifter om enskilda människor, om deras sjukdomar, deras mellanhavanden med myndigheterna av sådant slag att det skulle kunna skada dem om de offentliggjordes. En rad myndigheter hemligstämplar uppgifter som skulle vara till skada för rikets säkerhet osv.

Uppfattningen att man inte inom myndigheter använder sekretesslagen för att begränsa allmänhetens insyn är således en villfarelse.

Men viktigare är att vi, om vi skall göra jämförelser, inte skall jämföra löntagarfonderna med myndigheter utan med andra aktörer på aktiemarknaden. Vi skall jämföra möjligheterna till insyn i löntagarfonderna med möjligheter till insyn i bankernas investmentbolag, möjligheterna att undersöka hur de gör sina placeringar, vilka överväganden och motiv som ligger bakom deras handlande. Vi skall jämföra med försäkringsbolagens enorma investeringar på aktiemarknaden, jämföra med möjligheterna till insyn i finansavdelningarna på de stora aktiebolagen.

Gunnar Hökmark sade någonting som jag inte kan tro är riktigt. Han hävdar att sekretesslagens skydd kan tillämpas av löntagarfonderna i motsats till vad företagen kan göra. Men Gunnar Hökmark måste veta att allting är hemligt i företag, om inte företaget självt väljer att släppa ut uppgifter. Där råder det motsatta principer mot vad sekretesslagen anger, nämligen att allt är offentligt, såvida man inte uttryckligen har angett att det inte kan offentliggöras.

Det är alldeles uppenbart att vi redan nu vet oerhört mycket mer om löntagarfondernas hantering av sitt kapital än vi t. ex. vet om hur bankerna har hanterat skattsparandet – i vilka bolag man har köpt, hur man har använt det inflytande aktierna har gett osv. Jag talar om det skattsparande som finansierades med 30 öre på varje krona, det skattsparande som jag antar att Gunnar Hökmark varit en stark anhängare av och som igångsattes under de borgerliga åren. Varför har det aldrig kommit något krav från borgerligt håll om skattebetalarnas insyn i skattefonderna, som de har betalat 30 % av – pengar som vi nu tvingas lösa finansieringsproblemen för?

Herr talman! Här kommer det litet lustiga. När nu de borgerliga partierna lovar att avskaffa löntagarfonderna, vad tänker de göra av pengarna, som finns i dessa fonder? Jo, de skall stoppa in dem i andra fonder, i de aktiefonder som bankerna nu bygger upp genom det s. k. allemanssparandet. De aktier, om vilka man nu med enorma röstresurser – och ekonomiska resurser också – kräver att få veta exakt när de köpts, vid vilken tid på dagen de köpts, av vilka de köpts och till vilket pris de köpts, de aktierna skall nu stoppas in i allemansfonderna, som sköts av bankerna – bankerna som sköter investmentbolagen, bankerna som har styrelseledamöter och inflytande i praktiskt taget hela det svenska näringslivet.

Jag måste då fråga Gunnar Hökmark: Kommer ni då att föreslå att offentlighetsprincipen skall tillämpas också på allemansfonderna, dvs. de aktiefonder som bankerna hanterade? Kommer ni att kräva att den insyn ni kräver för löntagarfonderna skall bestå när samma pengar stoppas in i bankernas aktiefonder?

Jag tror att svaret på den frågan är ganska givet: Det vågar ni inte. Ni vågar

aldrig kräva insyn någonstans i det privata maktmaskineriet. Det kommer tvärtom ilska fnysningar i Svenska Dagbladet så fort någon journalist råkar avslöja någonting om maktspelet, manipulationerna, kampen om företag och miljoner och miljarder som pågår i det privata maktmaskineriet. Då har ni inget intresse av insyn, och naturligtvis ännu mindre av inflytande.

Gunnar Hökmark avslöjade själv att allt hans tal om hemlighetsmakeriet i löntagarfonderna är bedrägligt. Han säger att han vet ingenting om dem. Men han vet ändå att de inte har deltagit i mer än enda nyemission, han vet att de bara har löst in aktier från gamla aktieägare – det vet han! Han vet t. o. m. vid vilka tidpunkter på dagen de köper aktier – han vet att löntagarfonder köper aktier på morgonen och säljer dem på eftermiddagen. Herr talman! Skulle jag ha sådana kunskaper om hur S-E-banken hanterar de skatteaktiefonder och allemansfonder som finns skulle jag vara åtminstone överraskad över den vilja till insyn i hanteringen som det svenska finanskapitalet visat.

Anf. 22 GUNNAR HÖKMARK (m):

Herr talman! Jag befann mig i riksdagen när vi samlades för att ta emot budgeten från finansministern. Efter att ha hört hans skrytvals över den känner jag mig inte på något sätt stå före finansministern när det gäller att fungera som slagordsmaskin. Hans inlägg här bestyrker mig i den känslan.

Frågan är, herr talman, om löntagarfonder skall vara hemligare än andra myndigheter. Det är självklart att sociala myndigheter eller myndigheter inom försvaret och i en rad andra sammanhang har skäl – hänsyn till individens integritet eller rikets säkerhet och andra rättmätiga skäl – att hålla uppgifter hemliga. Men det intressanta med löntagarfonder är att de inte har tillkommit för att vara hemliga. Det har aldrig varit syftet så som finansministern framlagt det från riksdagens talarstol med löntagarfonderna att hålla tätt om informationen. Syftet som ni uttalade var att de skulle ge insyn.

Det intressanta är då att ni har ägnat hela året åt att försöka komma undan kravet på tillämpning av offentlighetsprincipen. Den stora skillnaden mot att äga andelar i de olika bankernas aktiesparfonder, andra fonder eller aktiebolag är att där disponerar man själv sina pengar. Man kan sälja aktierna om man är missnöjd med informationen. Men det kan man inte med den andel som man påstås äga i löntagarfonderna – den har man. Det är därför det inte finns någon anledning att ställa kravet på offentlighet på privata företag. Grunden för offentlighetsprincipen är att där vi alla är delägare – eftersom vi alla betalar pengar till det – skall vi också ha rätt att på gemensamma villkor utöva insyn och kontroll, och det vet finansministern. Därför tycker jag det hade varit bättre om finansministern hade svarat på min fråga, vilka åtgärder löntagarfonderna vidtagit för att ge löntagarna och medborgarna i Sverige en ökad insyn. Den frågan svarade han inte på utan talade i stället i slagordspäckad jargong om insynen i privata företag. Saken är emellertid den att vi alla med eller mot vår vilja är delägare i löntagarfonderna. Därför skulle jag vilja ha svar på frågan om finansministern anser det rimligt att löntagarfonderna håller öppet endast kl. 10–12 på

fredagar och om han anser att någon åtgärd har vidtagits för att ge löntagarna ökad insyn.

Jag skulle också vilja att finansministern svarade på frågan om han anser att löntagarfonderna verkar återhållande på lönebildningen. Det var en fråga som han över huvud taget inte berörde i sitt inlägg. LO:s andre ordförande Rune Molin sade våren 1984 att löntagarfonderna inte spelade någon som helst roll för lönebildningen. Är finansministern beredd att hålla med honom om det och i det sammanhanget tillkännage för Sveriges riksdag att ett av motiven för löntagarfonderna inte längre finns?

Min sista fråga är: Är finansministern beredd att skriva under på att mindre än 1 % av det kapital som under det första verksamhetsåret har tillförts löntagarfonderna från småföretag, stora företag och framgångsrika företag har kommit tillbaka i form av riskvilligt kapital och att resten enbart har använts för att lösa ut aktieägare? I så fall erkänner han också det som är uppenbart för alla, att löntagarfonderna har varit ett enda stort misslyckande. Ni visste inte vad ni beslöt, fonderna blev myndigheter först under mitten av året, ni vet fortfarande inte hur fondernas styrelser skall väljas, och fonderna ger inte vad ni lovade Sveriges riksdag och svenska folket. Har fonderna gjort något konkret för att öka människornas inflytande över företagen?

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1984/85:472 till justitieutskottet

1984/85:473–477 till konstitutionsutskottet

1984/85:478–487 till skatteutskottet

1984/85:488–491 till justitieutskottet

1984/85:492–494 till utrikesutskottet

1984/85:495–497 till försvarsutskottet

1984/85:498–501 till socialförsäkringsutskottet

1984/85:502 till justitieutskottet

1984/85:503–505 till socialförsäkringsutskottet

1984/85:506–509 till socialutskottet

1984/85:510–514 till kulturutskottet

1984/85:515–522 till utbildningsutskottet

1984/85:523–532 till trafikutskottet

1984/85:533–540 till jordbruksutskottet

1984/85:541–547 till arbetsmarknadsutskottet

1984/85:548–551 till bostadsutskottet

1984/85:552 till trafikutskottet

1984/85:553 till skatteutskottet

1984/85:554 till trafikutskottet

1984/85:555 till lagutskottet

1984/85:556 till jordbruksutskottet

1984/85:557 till skatteutskottet
1984/85:558 och 559 till näringsutskottet
1984/85:560 till konstitutionsutskottet
1984/85:561 till finansutskottet
1984/85:562 till skatteutskottet
1984/85:563 till lagutskottet

9 § Anmälades och bordlades

Motionerna

1984/85:564 av *Jens Eriksson*

Avtal angående handeln med Grönland (prop. 1984/85:94)

1984/85:565 av *Olle Grahn*

Förslag till lag om åtgärder till skydd för svensk sjöfart (prop. 1984/85:95)

1984/85:566 av *Anders Andersson* och *Erik Olsson*

Belysning av riksdagens byggnader

1984/85:567 av *Lars Hjertén* och *Bertil Danielsson*

Permanent placering av riksvapnet och den svenska flaggan i riksdagens
plenisal

1984/85:568 av *Rolf Rämgård m. fl.*

Bättre villkor för glesbygdshandelns distribution av tidningar och tidskrifter

1984/85:569 av *Martin Segerstedt m. fl.*

Möjlighet till telefonsammanträden i kommunala nämnder m. m.

1984/85:570 av *Anders Svärd* och *Ingemar Konradsson*

Införande av avtrappningsregler för kommunalt partistöd

1984/85:571 av *Lena Öhrsvik*

Besvär över beslut om utlämnande av allmän handling

1984/85:572 av *Lena Öhrsvik*

Tryckfrihetsförordningens tillämpning på dataprogram

1984/85:573 av *Jan Hyttring*

Skattelättnader för psoriasissjuka

1984/85:574 av *Jan Hyttring*

Befrielse från charterskatt vid klimatvårdsresor

1984/85:575 av *Jan Hyttring m. fl.*

Befrielse från mervärdeskatt på vissa turistbroschyrer

1984/85:576 av *Gullan Lindblad* och *Margareta Gard*

Slopande av den s. k. angiverilagen

1984/85:577 av *Sten Svensson*

Beskattningen av ideella föreningar

1984/85:578 av *Knut Wachtmeister*

Skattefri inkomst från fritidshus

- 1984/85:579 av *Knut Wachtmeister*
Redovisningen av egenavgifter
- 1984/85:580 av *Bengt Westerberg m. fl.*
Avdragsrätt för gåvor till internationellt biståndsarbete m. m.
- 1984/85:581 av *Elving Andersson och Kjell Mattsson*
Nytt polishus och allmänt häkte i Uddevalla
- 1984/85:582 av *Gunnel Jonäng*
Juridiskt biträde åt våldtäktsoffer
- 1984/85:583 av *Marianne Karlsson*
Juridiskt biträde åt våldtäktsoffer, m. m.
- 1984/85:584 av *Bengt Kindbom m. fl.*
Översyn av lagen om TV-övervakning
- 1984/85:585 av *Lena Öhrsvik*
Frågeförbudet i rättegångsbalken
- 1984/85:586 av *Hugo Hegeland*
Sänkning av föräldrabalkens åldersgräns för underårig
- 1984/85:587 av *Marianne Karlsson*
Testamentes giltighet
- 1984/85:588 av *Anders Svärd och Lars Ernestam*
Viss översyn av lagen om tillsyn av stiftelser
- 1984/85:589 av *Knut Wachtmeister*
Redovisningen av aktieinnehav i aktiebolags årsredovisning
- 1984/85:590 av *Knut Wachtmeister*
Användningen av medel i uppskrivningsfond
- 1984/85:591 av *Knut Wachtmeister*
Aktiebolags redovisning av inventarier
- 1984/85:592 av *Gunnel Jonäng*
Stöd till vården av fistelsjuka i u-länderna
- 1984/85:593 av *Bengt Westerberg m. fl.*
Riktlinjerna för u-landspolitiken
- 1984/85:594 av *Ulf Adelsohn m. fl.*
Säkerhets- och försvarspolitiken
- 1984/85:595 av *Elving Andersson och Kjell Mattsson*
Förbud för ubåtar att öva inom fiskeområden
- 1984/85:596 av *Gunnar Björk i Gävle m. fl.*
Olycksfallsfrekvensen inom försvarsmakten

- 1984/85:597 av *Nils Erik Wååg m. fl.*
Gemensam kansliort för civil- och militärbefälhavare
- 1984/85:598 av *Hugo Hegeland*
Rätten till folkpension för utlandssvenskar
- 1984/85:599 av *Marianne Karlsson*
Slopande av arbetsgivaravgiften för korttidsanställda under 20 år
- 1984/85:600 av *Margareta Persson m. fl.*
Efterlevandebidrag till föräldrar
- 1984/85:601 av *Margit Sandéhn och Maj-Lis Landberg*
Receptbeläggning av vissa läkemedel för psoriasissjuka
- 1984/85:602 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson m. fl.*
Rätt till kvittning mellan förvärvskällor vid beräkning av egenavgift
- 1984/85:603 av *Agne Hansson och Gösta Andersson*
Bibehållande av den fasta paviljongen vid Västerviks sjukhus
- 1984/85:604 av *Anita Modin och Barbro Evermo*
Arbetsmiljölagen och trafiklärarna
- 1984/85:605 av *Anita Modin och Barbro Evermo*
Bestämmelser om fordon i yrkesmässig trafik
- 1984/85:606 av *Lena Öhrsvik*
Viss översyn av rätten till barnbidrag
- 1984/85:607 av *Karin Ahrlund och Jan-Erik Wikström*
Höjt bidrag till Sveriges konstföreningars riksförbund
- 1984/85:608 av *Gunnar Olsson*
Emigrantregistret i Värmland
- 1984/85:609 av *Sten Svensson och Barbro Nilsson i Visby*
Ändrad inriktning av arkeologiska utgrävningar
- 1984/85:610 av *Erkki Tammenoksa m. fl.*
Åtgärder för att stoppa den negativa utvecklingen inom idrotten
- 1984/85:611 av *Ann-Cathrine Haglund och Birgitta Rydle*
Livsåskådningsfrågor i vårdutbildningen
- 1984/85:612 av *Birgitta Hambræus m. fl.*
Vidgade ramar för utbildning inom vård-, social- och konsumtionssektorn
- 1984/85:613 av *Eva Hjelmström m. fl.*
Folkmusiken i musiklärarutbildningen, m. m.
- 1984/85:614 av *Marianne Karlsson*
Den konsumentekonomiska utbildningen

- 1984/85:615 av *Ove Karlsson m. fl.*
Bibehållande i viss omfattning av den ettåriga konsumentekonomiska gymnasielinjen
- 1984/85:616 av *Ove Karlsson m. fl.*
Den interkommunala skolersättningen
- 1984/85:617 av *Rolf Rämgård m. fl.*
Införande av obligatorisk skolutbildning i olycksfallsvård
- 1984/85:618 av *Karin Söder och Ulla Tillander*
Sänkt skolpliktsålder
- 1984/85:619 av *Erkki Tammenoksa m. fl.*
Utbildning av finskspråkiga skådespelare i Sverige
- 1984/85:620 av *Ulla Tillander och Anna Wohlin-Andersson*
Statsbidraget till fristående skolor
- 1984/85:621 av *Jörgen Ullenhag m. fl.*
Avkortad praktisk-pedagogisk utbildning för vissa forskarutbildade
- 1984/85:622 av *Kerstin Andersson m. fl.*
Tåguppehåll i Vårgårda m. fl. orter
- 1984/85:623 av *Bo Finnkvist och Gunnar Olsson*
En samordning av regionalpolitiska åtgärder och upprustningen av vägnätet
- 1984/85:624 av *Ingvar Johnsson och Wivi-Anne Radesjö*
Generellt användande av bilbälte
- 1984/85:625 av *Anita Modin och Barbro Evermo*
Trafiklärarutbildningen
- 1984/85:626 av *Börje Stensson och Anna Wohlin-Andersson*
Telefonkatalogerna över abonnenter i Östergötlands län
- 1984/85:627 av *Sten Svensson*
Förenklingar av vägutmärkningssystemet
- 1984/85:628 av *Rune Torwald och Gösta Andersson*
Registreringen av mopeder
- 1984/85:629 av *Elving Andersson och Kjell Mattsson*
Havsfiskelaboratoriet i Lysekil, m. m.
- 1984/85:630 av *Gösta Andersson och Agne Hansson*
Skogsskadorna i Kalmar län
- 1984/85:631 av *Ove Eriksson*
Förbättrad ersättning för viltskador på skogsmark
- 1984/85:632 av *Ivar Franzén och Anna Wohlin-Andersson*
Åtgärder mot kväveläckaget från åkermark

- 1984/85:633 av *Kerstin Göthberg*
Bevarande av åkermarken i Västmanlands län
- 1984/85:634 av *Jan Hyttring* och *Rune Torwald*
Förbud mot import av hampfrö
- 1984/85:635 av *Gunnel Jonäng* och *Gunnar Björk* i Gävle
Skogsvårdsorganisationens produktion av plantor
- 1984/85:636 av *Jan-Eric Virgin* och *Bertil Danielsson*
Fiskskyddsområden
- 1984/85:637 av *Nils Erik Wååg m. fl.*
Statskontroll av giftfri odling
- 1984/85:638 av *Stig Gustafsson m. fl.*
Översyn av mätplatsorganisationens finansiering
- 1984/85:639 av *Hugo Hegeland*
Slopande av förbudet att exportera skrot
- 1984/85:640 av *Ingvar Johnsson m. fl.*
Ägarförhållandena inom kalkbranschen
- 1984/85:641 av *Ove Karlsson m. fl.*
Riskvilligt kapital till arbetskooperativa företag m. m.
- 1984/85:642 av *Iris Mårtensson*
Huvudmannaskapet för länshemslöjdskonsulenter
- 1984/85:643 av *Börje Nilsson m. fl.*
Ökad samordning av statliga företag
- 1984/85:644 av *Sten Svensson m. fl.*
Ökad återanvändning av däck genom regummering
- 1984/85:645 av *Lars Werner m. fl.*
Industri- och handelsledet inom jordbruks- och livsmedelspolitiken
- 1984/85:646 av *Gunnar Björk* i Gävle och *Gunnel Jonäng*
En sammanhållen skärgårdspolitik i södra Norrland
- 1984/85:647 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Ny inriktning av sysselsättningspolitiken
- 1984/85:648 av *Kerstin Göthberg*
Ändrad stödområdesplacering för vissa kommuner i Västmanlands län
- 1984/85:649 av *Lars Werner m. fl.*
Kampen mot arbetslösheten
- 1984/85:650 av *Anna Wohlin-Andersson m. fl.*
En sammanhållen skärgårdspolitik

1984/85:651 av *Tore Claeson och Larz Johansson*

Ytterligare anslag till energisparstöd

1984/85:652 av *Margareta Gard*

Ändring i bostadsfinansieringsförordningen

1984/85:653 av *Stina Gustavsson m. fl.*

Fukt- och mögelproblem i småhus

1984/85:654 av *Karl-Anders Petersson m. fl.*

ADB-anläggningar vid länsstyrelserna i Blekinge, Gotlands och Jämtlands län

1984/85:655 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Beskattningsfrågor m. m. för företag och jordbruk

1984/85:656 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Sänkt sjukförsäkringsavgift

1984/85:657 av *Sten Svensson m. fl.*

En levande landsbygd

1984/85:658 av *Sten Svensson m. fl.*

Skattepolitiska åtgärder för att främja en levande landsbygd

1984/85:659 av *Sten Svensson m. fl.*

Familjepolitiska åtgärder för att främja en levande landsbygd

1984/85:660 av *Sten Svensson m. fl.*

Socialpolitiska åtgärder för att främja en levande landsbygd

1984/85:661 av *Sten Svensson m. fl.*

Förbättrade kommunikationer på landsbygden

1984/85:662 av *Sten Svensson m. fl.*

Jord- och skogsbrukspolitiska åtgärder för att främja en levande landsbygd

1984/85:663 av *Sten Svensson m. fl.*

Åtgärder för att underlätta företagande på landsbygden

1984/85:664 av *Sten Svensson m. fl.*

Mark- och planpolitiska åtgärder för att främja en levande landsbygd

1984/85:665 av *Elis Andersson och Bengt Kindbom*

Utbyggnad inom handikappområdet

1984/85:666 av *Elis Andersson och Bengt Kindbom*

Födoämnesallergi

1984/85:667 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Bidraget till skogsvård m. m.

Nr 64

Fredagen den

18 januari 1985

Nr 64

Fredagen den
18 januari 1985

1984/85:668 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Skogsvårdsavgiften

10 § Kammaren åtskildes kl. 10.58.

In fidein

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert